

เหตุใด สมเด็จพระอมรินทราบรมราชินี จึงทรงยก “กนิษฐภคินี” ให้ “เจ้าพระยาอรรคมหาเสนา” (บุญนาคน)

เจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (บุญนาคน) เป็นต้นตระกูลชื่อดังอย่าง “บุญนาคน” ที่สืบเชื้อสายมาถึงทุกวันนี้ และมีชื่อเสียงอยู่ในหลายวงการ หากค้นประวัติของท่านดูแล้วจะเห็นว่าท่านสมรสกับ “เจ้าคุณพระราชพันธุ์นวล” หรือ “เจ้าคุณนวล” พระกนิษฐภคินีในสมเด็จพระอมรินทราบรมราชินีในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 แต่รู้หรือไม่ว่า ก่อนหน้านี้ ท่านเคยมีภริยาอยู่ 1 คน และมีลูกสาวด้วยกัน

ภรรยาของท่านคือ “ท่านลิ้ม” ไม่ปรากฏประวัติของท่านมากนัก แต่น่าจะสมรสกันตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา เพราะมีข้อมูลว่าในช่วงกรุงแตก นายฉลองนัยนาถ มหาดเล็กหุ้มแพรในกรมพระราชวังบวรสถานมงคล (ตำแหน่งท่านขณะนั้น) ได้พาภรรยาหนีไปอยู่กับหลวงยกกระบัตรที่เมืองราชบุรี

จนสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงขึ้นครองราชย์ นายฉลองนัยนาถ (บุญนาคน) ก็ได้ทำงานให้กับหลวงยกกระบัตร ซึ่งต่อมาคือเจ้าพระยาจักรี และกลายเป็นคนสนิทของท่าน

วันหนึ่งนายบุญนาคนกับท่านลิ้มได้ไปชุดทรัพย์สมบัติที่บิดามารดาฝังไว้ที่บ้านเก่าริมวัดสามพิหาร เมื่อชุดทรัพย์เสร็จก็บรรทุกเรือกลับกรุงธนบุรี ทว่าโชคไม่เข้าข้าง เพราะมีโจรดักปล้น ฆ่าท่านลิ้มและทาสไป 2 คน หลงเหลือเพียงนายบุญนาคนที่ว่ายน้ำขึ้นบกกลับมาได้

พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1
ที่เชิงสะพานพระพุทธยอดฟ้า กรุงเทพมหานคร

เมื่อเจ้าพระยาจักรีและท่านหญิงนาค ภริยาเจ้าพระยาจักรีทราบ ท่านหญิงนาก็ส่งสารถึงนักที่นาย บุนนาคเป็นม่าย ท่านจึงยกน้องสาวของตน นั่นคือ “เจ้าคุณนวล” ให้เป็นภรรยา ซึ่งต่อมาคือ “เจ้าคุณพระราช พันธุ์นวล”

นอกจากนี้ยังมีข้อมูลปรากฏว่า ท่านและท่านลื้ม มีลูกสาวด้วยกัน 1 คน ไม่ปรากฏว่าเกิดเมื่อใด ทราบแต่ ชื่อ “ตานี” ต่อมาคือเจ้าคุณวังหรือเจ้าจอมมารดาตานี ในรัชกาลที่ 1 พระมารดาในกรมหมื่นสุรินทรรักษ์ ต้นสกุล “ฉัตรกุล” สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นระหว่างรัชกาลที่ 1 และเจ้าพระยาอรรคมหาเสนา

เจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (บุนนาค) และเจ้าคุณพระราชพันธุ์นวล

เอกสารอ้างอิง

ปติवलดา บวรศักดิ์. (2568, 25 มีนาคม). เหตุใด สมเด็จพระอมรินทราบรมราชินี จึงทรงยก “กนิษฐภคินี” ให้ “เจ้าพระยาอรรคมหาเสนา” (บุนนาค). ศิลปวัฒนธรรม. https://www.silpa-mag.com/history/article_150355